

Richtlijnen rondom uitvoering en afronding Praktijk 1 en 2 in **CORONA**-tijd

Universiteit
Leiden
ICLON

Aanleiding

Als gevolg van de coronamaatregelen is het fysieke onderwijs vanaf maart 2020 tot de zomervakantie grotendeels vervangen door afstandsonderwijs. Na de zomervakantie is de beperkte openstelling van de VO-scholen (met een beperkt aantal lessen op locatie en met kleine groepen leerlingen) grotendeels opgeheven. Echter, door een nieuwe uitbraak van het virus worden de beperkingen in meerdere of mindere mate weer van kracht. De verwachting bestaat dat niet alle studenten hinder zullen ondervinden bij de uitvoering van het praktijkdeel van de lerarenopleiding, maar dit protocol is opgesteld om duidelijkheid te verschaffen in situaties waar studenten niet meer aan de reguliere eisen van het praktijkdeel kunnen voldoen en als gevolg daarvan studievertraging zouden oplopen. Dit document heeft als doel om richtlijnen rondom uitvoering en afronding van Praktijk 1 en 2 te formuleren voor deze situatie.

De afgelopen maanden hebben we meer en beter zicht gekregen op de ontwikkelmogelijkheden van studenten tijdens de coronamaatregelen. Hierdoor is duidelijk geworden dat de kennis en vaardigheden die studenten inzetten bij het verzorgen van afstandsonderwijs informatie bieden die het beoordelen van de bekwaamheid van studenten als leraar (in alle taken) kan ondersteunen. In dit bericht komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. Twee scenario's waarmee we momenteel rekening houden.
2. Definitie van wat we in deze corona-periode onder *onderwijs* verstaan.
3. Overzicht van mogelijke beoordelingsuitkomsten.
4. Algemene kaders die bepalend zijn voor het opstarten van het praktijkdeel
5. Algemene kaders die bepalend zijn voor de toetsing van het praktijkdeel.
6. Aanpassingen bij de toetsing van het praktijkdeel (zie ook de bijlage).
7. Onderbouwing van het oordeel bij Praktijk 1 en 2
8. Aanspreekpunt bij vragen

1. Scenario's

Het eerste scenario is het meest gunstige, namelijk dat de scholen na de zomervakantie weer volledig fysiek onderwijs verzorgen in de 'oude stijl'. In dat geval zijn de reguliere richtlijnen voor het uitvoeren en beoordelen van Praktijk 1 en 2 van kracht. In het tweede scenario is sprake van een beperkte openstelling van het fysieke onderwijs conform de 1,5 meter-regelgeving of beperkingen die verder gaan in de richting van een totale lockdown. In dit scenario kan het dus voorkomen dat volledige klassen naar huis worden gestuurd vanwege leerlingen en/of docenten die positief getest zijn op COVID-19 of dat een school gedurende twee of meer weken volledig sluit vanwege COVID-19 besmettingen. Scholen zullen dan op grond van de situatie en de mogelijkheden onderwijs aanbieden in een hybride vorm (zowel synchroon en asynchroon afstandsonderwijs als fysiek onderwijs) of indien nodig volledig overstappen op afstandsonderwijs (synchroon en asynchroon). De wijze waarop dat georganiseerd wordt en de mate waarin men gebruik maakt van verschillende vormen van afstandsonderwijs en fysiek onderwijs kan dus per school sterk verschillen. Op het moment dat een student door de restricties en de situatie op school hinder ondervindt om aan de huidige reguliere praktischeisen te voldoen en als gevolg daarvan studievertraging dreigt op te lopen, nodigen we docenten en studenten uit om – uitgaand van de hieronder en in de bijlage genoemde aanpassingen– (creatieve) oplossingen en maatwerk te ontwikkelen. Dit maatwerk dient aan te sluiten bij het curriculum en de situatie van de student, zodat studenten het praktijkdeel nominaal kunnen afronden. We hopen bovendien dat studenten die weinig stagemogelijkheden hebben gehad bij Praktijk 1 (gedurende de landelijke lockdown in voorjaar 2020) in de resterende periode in beide scenario's een inhaalslag kunnen maken in het fysieke onderwijs, in aanvulling op de activiteiten die ze al hebben ontplooid in het afstandsonderwijs.

2. Onderwijs

Bij regulier onderwijs in de klas (fysiek onderwijs) is al vrij snel duidelijk wat wel en niet tot de categorie onderwijsactiviteiten behoort. Bij afstandsonderwijs is deze grens wat vager en is het belangrijk om

het begrip *onderwijs* wat concreter af te bakenen. *Onderwijs* omvat in deze situatie zowel reguliere lessen als online lessen en begeleiding, en opvang van kleine groepjes leerlingen. Denk bijvoorbeeld aan lessen via MS Teams, het begeleiden van (groepjes) leerlingen via mail of chat, vragenuurtjes voor leerlingen, etc. De genoemde voorbeelden laten zien dat het onderwijs synchroon en asynchroon kan plaatsvinden. Als een student dergelijke activiteiten van (afstands)onderwijs aan VO-leerlingen ontwikkelt en uitvoert, tellen deze mee als activiteiten in het kader van Praktijk 1 en 2. Een belangrijk onderscheid wordt hierbij nog wel gemaakt tussen 'klascontacturen' en 'zelf lesgeven'. De categorie 'zelf lesgeven' definiëren we als het ***zelf ontwerpen en faciliteren van onderwijs aan leerlingen in het Voortgezet Onderwijs***; dit onderwijs kan de vorm hebben van 'fysiek onderwijs' of 'afstandsonderwijs' (zowel synchroon als asynchroon). De student doorloopt dus zelfstandig de cyclus van ontwerpen en uitvoeren van onderwijsactiviteiten (en evalueert deze naderhand aan de hand van de gestelde doelen en passende theorie). De categorie 'klascontacturen' betreft activiteiten die plaatsvinden in de onderwijspraktijk en waarbij de student ***in contact staat met leerlingen***. Het betreft hier activiteiten waarbij het ***onderwijs door een ander wordt ontworpen en gefaciliteerd***, terwijl de ***student observeert, surveilleert of assisteert***. De 'klascontacturen' kunnen plaatsvinden in de context van 'fysiek onderwijs' of 'afstandsonderwijs' (zowel synchroon als asynchroon). Om een paar voorbeelden te geven: Een activiteit waarin een student toezicht houdt op een groepje leerlingen en hen begeleidt in de fysieke context terwijl een les van een collega synchroon gestreamd wordt, valt onder 'klascontactuur'. Als een student zelf een online les (a)synchroon verzorgt en groepjes leerlingen in het kader van deze les begeleidt in 'breakout rooms', dan is sprake van 'zelf lesgeven'. Ook andere inspanningen op het gebied van onderwijsontwikkeling en -uitvoering kunnen meetellen als stageactiviteiten, zoals:

- afstandsonderwijs gericht op extra ondersteuning aan (groepjes) leerlingen;
- aangepaste of extra stageopdrachten, zoals bijspijkeropdrachten of verdiepingsmodulen;
- het meedraaien in schoolactiviteiten gericht op het wegwerken van leerachterstanden;

3. Beoordelingsuitkomsten

Ook in het scenario waarin beperkingen als gevolg van het corona-virus van kracht zijn (tweede scenario) blijft het uitgangspunt dat we studenten graag in staat stellen om het praktijkdeel binnen de reguliere termijn te voltooien, zonder afbreuk te doen aan de bekwaamheidseisen waar studenten bij afronding van de vakken aan moeten voldoen. We houden daarbij rekening met drie beoordelingsuitkomsten:

- a. Studenten kunnen aantonen dat ze aan de bekwaamheidseisen voldoen en ronden het praktijkdeel daarmee succesvol af.
- b. Studenten kunnen niet voor alle bekwaamheidseisen aantonen dat ze eraan voldoen. In dat geval vindt er overleg plaats tussen supervisor, schoolopleider en/of werkplekbegeleider en - indien gewenst – vakdidacticus om een oordeel te vellen over de start- en ontwikkelingsbekwaamheid van de student (zie verder punt 7). De supervisor stelt – indien nodig – in samenspraak met de schoolopleider/werkplekbegeleider (en eventueel de vakdidacticus) een aanvullend stagepakket vast.
- c. Studenten voldoen niet aan de bekwaamheidseisen, en worden – als zij een reparatiemogelijkheid krijgen - in de gelegenheid gesteld om in een verlengde stage alsnog naar een succesvolle afronding toe te werken.

Studenten die uitkomen op optie b of c en waarbij een aanvullend stagepakket wordt vastgesteld, moeten er rekening mee houden dat afronding binnen het semester erg lastig zal worden.

4. Tripartiet oriëntatiegesprek in het kader van een Praktijkplan

Om te voorkomen dat studenten met name in het tweede scenario niet of nauwelijks stage kunnen lopen (en daarmee op optie c afkoersen), hebben we een stap ingebouwd in de reguliere procedure van het praktijkdeel. Iedere supervisor inventariseert, o.a. in een (kennismakings)gesprek met de student, welke mogelijkheden er zijn op de school om het praktijkdeel van de lerarenopleiding conform de gestelde eisen uit te voeren. Op het moment dat de student aangeeft dat hij/zij verwacht niet te kunnen voldoen aan de vereisten van het praktijkdeel als gevolg van de beperkingen in de school, wordt een tripartiet online oriëntatiegesprek door de student geïnitieerd. Aan dit gesprek nemen **student**, **supervisor** en **schoolopleider** (bij voorkeur vergezeld van de werkplekbegeleider) deel. Het doel van dit gesprek is om te inventariseren 1) in hoeverre in de school sprake is van regulier 'fysiek onderwijs', 2) in hoeverre op de school 'afstandsonderwijs' voor leerlingen wordt georganiseerd (zowel synchroon als asynchroon) en 3) op welke wijze een student in deze specifieke situatie vorm kan geven aan het praktijkdeel van de opleiding. Daarbij is het goed om te focussen op de specifieke mogelijkheden voor de student om te **oefenen** met de vereiste competenties (in de verschillende onderwijsvormen), om **ontwikkeling** op de verschillende beroepsrollen te laten zien en welke **bewijslast** aangeleverd kan worden in het kader van beoordeling van de vereiste competenties per beroepsrol. In dit gesprek kunnen indien nodig ook alternatieven besproken en vastgelegd worden. De uitkomsten en afspraken van een dergelijk gesprek worden dan door de student vastgelegd in het **Praktijkplan**, waarna de supervisor en schoolopleider de inhoud (indien gewenst) verder aanvullen. Een leidraad voor dit Praktijkplan is bijgevoegd in Bijlage 1.

5. Algemene kaders voor de toetsing

Zoals gezegd worden supervisoren, studenten en schoolopleiders/werkplekbegeleiders uitgenodigd om – indien nodig – (creatieve) oplossingen en maatwerk te ontwikkelen (passend bij het curriculum en de situatie van de student) om studenten in staat te stellen het praktijkdeel en overige curriculumonderdelen af te ronden. Daarbij zijn er twee belangrijke uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn landelijk afgesproken en in overleg met de examencommissie van het ICLON verder uitgewerkt:

- a. De eindtermen van de opleiding en de wettelijke bekwaamheidseisen blijven staan, zodat de waarde van het diploma en de bevoegdheid niet ter discussie komen te staan.
- b. Waar nodig en nuttig wordt de wijze van beoordelen wel aangepast. Kortweg betekent dit: als studenten kunnen aantonen dat zij aan de eindtermen en bekwaamheidseisen voldoen, dan kunnen zij de vakken van zowel het instituutsdeel als het praktijkdeel afronden en een diploma met bevoegdheid ontvangen. Dit wil ook zeggen dat de kwantitatieve eisen zoals verwoord in de overzichten van urenlast Praktijk 1 en 2 (zie Bijlage 2) in deze situatie – waar nodig – kunnen worden losgelaten en dat per student bekeken wordt of de student in staat is om aan de hand van het verzorgde onderwijs overtuigend aan te tonen dat hij/zij aan de eindtermen en bekwaamheidseisen voldoet.

6. Toetsing bij Praktijk 1 en 2 (inclusief Supervisie)

Zowel bij Praktijk 1 als bij Praktijk 2 wordt er getoetst aan de hand van een 360-graden feedback. Bij Supervisie is sprake van een Tussenevaluatie Praktijk (1 en 2) en een Evaluatie Praktijk (1 en 2). Als studenten in deze producten met behulp van bewijsmateriaal kunnen aantonen dat zij aan de eindtermen zoals verwoord in de rubrics bij de vijf beroepsrollen (Regisseur, Vakdidacticus, Pedagoog, Lid van Schoolorganisatie en Professional) kunnen voldoen (overall tenminste op niveau 2), dan kunnen zij het vak afronden. In Bijlage 3 is een overzicht opgenomen van voorbeelden van bewijsmateriaal dat hiervoor gebruikt kan worden.

Studenten kunnen in het kader van bepaalde opdrachten online gegevens verzamelen van leerlingen en/of collega's. Als blijkt dat het verzamelen van deze gegevens langer duurt dan normaal, kan de supervisor in overleg met de student een redelijke verlenging van de deadline afspreken. Hiertoe nemen studenten zelf contact op met de supervisor voor een toelichting op het tijdspad en de aanpak.

Als studenten aan het einde van het semester nog niet in staat zijn om aan te tonen dat zij aan deze eindtermen voldoen, zal de instituutsopleider – zoals eerder aangegeven – in samenspraak met de schoolopleider en/of werkplekbegeleider en eventueel de vakdidacticus afspraken maken over een *aanvullend stagepakket*. Hierin wordt aangegeven om welke rubric-aspecten het gaat en welke stageactiviteiten de betreffende student nog moet uitvoeren.

7. Onderbouwing van het oordeel bij Praktijk 1 en 2

In Bijlage 3 zijn voorbeelden gegeven van bewijsmateriaal om aan te tonen dat een student aan de vereiste eindtermen voldoet. Echter, als er sprake is van twijfel of een student in de huidige situatie alle bekwaamheidseisen kan aantonen (=beoordelingsuitkomst b), vindt er overleg plaats tussen supervisor, schoolopleider en/of werkplekbegeleider en – indien gewenst – de vakdidacticus. Indien de student niet afdoende bewijsmateriaal bij elkaar kan brengen om bekwaamheid in alle rubric-aspecten aan te tonen, maar de betrokken begeleiders (supervisor en schoolopleider/werkplekbegeleider) toch vertrouwen hebben in de start- en ontwikkelingsbekwaamheid van de student, dan moeten zij – daar waar het bewijsmateriaal ontbreekt – een onderbouwde argumentatie geven voor hun eindbeoordeling. Deze onderbouwing neemt de supervisor op in het vak *toelichting per beroepsrol* (zie het beoordelingsformulier van Praktijk 1 en 2). Het praktijkdeel kan dan met een voldoende worden afgesloten en een aanvullend stagepakket is niet nodig.

We schatten in dat bovenstaande zich voornamelijk kan voordoen met betrekking tot rubric-aspecten van de rol Regisseur, Pedagoog en Professional. Beoordelaars zouden in een dergelijke situatie de volgende elementen kunnen betrekken in de onderbouwing van hun oordeel:

- Opleiders beschrijven hoe de student laat zien dat hij/zij de **regie** heeft in het onderwijs. De student doet dit bijvoorbeeld door
 - o de leiding te nemen,
 - o te zorgen voor heldere overgangen tussen onderdelen,
 - o flexibel in te spelen op ongeplande gebeurtenissen,
 - o duidelijke omgangsregels in de les te hanteren die worden opgevolgd door de leerlingen en/of verstoringen in de online les adequaat te hanteren.
- Opleiders beschrijven hoe de student laat zien dat hij/zij **wezenlijk en gericht contact** maakt met leerlingen. De student doet dit bijvoorbeeld door
 - o de (leer)behoefes van leerlingen te kennen,
 - o contact te initiëren met leerlingen,
 - o leerlingen gericht aan te spreken tijdens een les of
 - o leerlingen op te zoeken die extra ondersteuning nodig hebben.

Bij online lessen kun je dit bijvoorbeeld zien aan actieve deelname en spontane reacties van leerlingen en leerlingen die blijven hangen aan het einde van de les of juist al ruim op tijd aanschuiven en geïnteresseerd zijn in de docent en vice versa.

- Opleiders beschrijven hoe de student laat zien dat hij/zij **reflecteert** op het eigen functioneren in de betreffende situatie van afstandsonderwijs in relatie tot andere omstandigheden, zoals bij onderwijs op locatie. De student is in staat om de transfer tussen beide onderwijsvormen te expliciteren.

Als de supervisor, schoolopleider en/of werkplekbegeleider (en eventueel de vakdidacticus) niet tot een eenduidig oordeel kunnen komen over de start- en ontwikkelingsbekwaamheid van de student, dan is er de mogelijkheid om de casus voor te leggen aan de DCC Praktijk en/of DCC Supervisie; zij kunnen meedenken over de argumentatie en de casus eventueel aan andere inhoudsdeskundig(en) voorleggen. Afhankelijk van de uitkomst van dit gesprek stelt de supervisor in afstemming met de schoolopleider en/of werkplekbegeleider een document op waarin het volgende wordt beschreven:

- a. In het geval van vertrouwen in de start- en ontwikkelingsbekwaamheid van de student wordt een onderbouwing gegeven (zie de uitwerking hierboven).

- b. In het geval van onvoldoende vertrouwen in de start- en ontwikkelingsbekwaamheid van de student wordt een aanvullend stagepakket vastgesteld, waarin de handelingstaken en stageactiviteiten die nog uitgevoerd moeten worden zo specifiek mogelijk worden beschreven. De afspraken inclusief een passend tijdpad worden schriftelijk vastgelegd in een leerovereenkomst.

8. Tot slot, aanspreekpunt bij vragen

De beperkende maatregelen als gevolg van het corona-virus kunnen uiteenlopende vragen oproepen. Waar het vragen betreft over zaken rondom het praktijkdeel (Praktijk 1 en 2) dienen studenten contact op te nemen met hun supervisor. De docenten van de overige vakken (VD 1 en 2, PED, VDV, IO, etc.) zijn beschikbaar voor vragen over die curriculumonderdelen en bijbehorende opdrachten. Voor algemene vragen en informatie over maatregelen en adviezen over corona is <https://www.universiteitleiden.nl/dossiers/coronavirus/updates> het juiste adres.

Doel van het gesprek: Inventarisatie van (on)mogelijkheden op de school bij het vormgeven van het praktijkdeel van de universitaire lerarenopleiding van het ICLON.

Thema's en gespreksvragen:

1. **Fysiek onderwijs:** welke lessen zijn beschikbaar voor de student om zelf les te geven? Wat is bekend over de groepsgrootte? Wat is de verhouding van beschikbare onder-/bovenbouwuren? Welke mogelijkheden zijn er om lesobservaties uit te voeren bij collega-vakdocenten? Welke mogelijkheden zijn er verder in het kader van 'klascontacturen'? In hoeverre zijn er knelpunten te verwachten t.a.v. de minimale eisen voor Praktijk 1 en 2 (zie Bijlage 2)
2. **Afstandsonderwijs (synchroon/asynchroon):** Welke faciliteiten zijn op school beschikbaar om online les te geven (synchroon)? Hoe is de toegang geregeld voor de studenten (eigen account, wel/bepaalde/geen bevoegdheden)? Welke lessen zijn voor de student beschikbaar om zelf les te geven via een online platform? Wordt er gebruik gemaakt van kennisclips (asynchroon onderwijs)? Hoe is de toetsing geregeld? In hoeverre kan de student participeren in de breedte van de vaksectie bij het ontwerpen en organiseren van afstandsonderwijs? In hoeverre zijn er knelpunten te verwachten t.a.v. de minimale eisen voor Praktijk 1 en 2 (zie Bijlage 2)?
3. **Invulling van praktijkdeel van de lerarenopleiding:** Welke mogelijkheden zijn er voor de student om op deze school in de verschillende vormen van onderwijs (fysiek en afstandsonderwijs - synchroon/asynchroon) invulling te geven aan het praktijkdeel van de lerarenopleiding? Denk hierbij vanuit de verschillende beroepsrollen (zie rubrics Regisseur, Vakdidacticus, Pedagoog, Lid van Schoolorganisatie, Professional) aan mogelijkheden voor de student om...
 - a. te **oefenen in verschillende situaties** zodat de eindtermen en wettelijke bekwaamheidseisen kunnen worden behaald
 - b. **ontwikkeling** op de verschillende beroepsrollen te laten zien
 - c. **bewijslast** aan te leveren in het kader van beoordeling van de verschillende beroepsrollen
4. Is het noodzakelijk om uit te wijken naar **alternatieven**? (zo ja, licht toe)
5. Overig, namelijk...

Gemaakte afspraken:

--

STUDIELAST 'REGULIER'	Praktijk 1: 17 EC = 476 uur (1 EC = 28 uur, dus 17x28 uur)	Praktijk 2: 15 EC = 420 uur (1 EC = 28 uur, dus 15x28 uur)	Praktijk 2 bij verkort traject (16 EC): 8 EC = 224 uur (1 EC =28uur, dus 8x28uur)
STAGE / PRAKTIJKDEE L	Minimaal 120 klascontacturen <ul style="list-style-type: none"> Minimaal 60 uur zelf lesgeven (waarvan minimaal 40* uur in de onderbouw) Resterende uren: observatie, surveilleren, excursies, huiswerkbegeleiding, etc. 	Minimaal 130 klascontacturen <ul style="list-style-type: none"> Minimaal 65 uur zelf lesgeven (waarvan minimaal 45 uur in de bovenbouw) Resterende uren: observatie, surveilleren, excursies, huiswerkbegeleiding, etc. 	Minimaal 70 klascontacturen <ul style="list-style-type: none"> Minimaal 65 uur zelf lesgeven (waarvan minimaal 50 uur in de bovenbouw en 15 uur in de onderbouw) Resterende 5 uren: observatie
	240 uur: Lesvoorbereiding en lesevaluatie (o.a. met vakcoach)	195 uur: Lesvoorbereiding en lesevaluatie (o.a. met vakcoach)	104 uur: Lesvoorbereiding en lesevaluatie (o.a. met vakcoach)
	20 uur: Schoolactiviteiten (bijv. Sectievergadering, ouderavond, nakijken)	20 uur: Schoolactiviteiten (bijv. Sectievergadering, ouderavond, nakijken)	-
	25 uur: Activiteiten in kader van ontwikkeldoelen Praktijk (bijv. Voortgangsgesprekken, volgen van specifieke ondersteunende training of module op school/ICLON, intervisie op school, etc.)	25 uur: Activiteiten in kader van ontwikkeldoelen Praktijk (bijv. Voortgangsgesprekken, volgen van specifieke ondersteunende training of module op school/ICLON, intervisie op school, etc.)	-
SUPERVISIE	26 uur: Bijwonen van (werk)colleges <ul style="list-style-type: none"> Startdag: 8 uur 10 bijeenkomsten in kader van Supervisie (1 uur en 3 kwartier): 18 uur 	10 uur: Bijwonen van (werk)colleges <ul style="list-style-type: none"> 11 combi-bijeenkomsten in kader van Supervisie/IO (1 uur en 3 kwartier) 	10 uur: Bijwonen van bijeenkomsten in het kader van supervisie-op-maat
	20 uur: Voorbereiden van (werk)colleges, nl. Zelfstudie voor Supervisie/Praktijk incl. voorbereiding startdag en bijeenkomsten Supervisie	15 uur: Voorbereiden van (werk)colleges, nl. Zelfstudie voor Supervisie/Praktijk incl. voorbereiding bijeenkomsten Supervisie	15 uur: Voorbereiden van (werk)colleges, nl. Zelfstudie voor Supervisie/Praktijk incl. voorbereiding bijeenkomsten Supervisie
TOETSING	5 uur: 360 graden feedback Praktijk <ul style="list-style-type: none"> 3 uur: Afnemen en verwerken VIL 1 uur: Beoordeling begeleiders (beoordelingsformulier, lesobservatieformulier, etc.) 1 uur: Beoordeling door student zelf 	5 uur: 360 graden feedback Praktijk <ul style="list-style-type: none"> 3 uur: Afnemen en verwerken VIL 1 uur: Beoordeling begeleiders (beoordelingsformulier, lesobservatieformulier, etc.) 1 uur: Beoordeling door student zelf 	5 uur: 360 graden feedback Praktijk <ul style="list-style-type: none"> 3 uur: Afnemen en verwerken VIL 1 uur: Beoordeling begeleiders (beoordelingsformulier, lesobservatieformulier, etc.) 1 uur: Beoordeling door student zelf
	20 uur: 2 verslagen voor Supervisie, op indicatie gekoppeld aan een gesprek <ul style="list-style-type: none"> 10 uur: Tussenevaluatie Praktijk 1 10 uur: Evaluatie Praktijk 1 	20 uur: 2 verslagen voor Supervisie, op indicatie gekoppeld aan een gesprek <ul style="list-style-type: none"> 10 uur: Tussenevaluatie Praktijk 2 10 uur: Evaluatie Praktijk 2 	20 uur: 2 verslagen voor Supervisie, op indicatie gekoppeld aan een gesprek <ul style="list-style-type: none"> 10 uur: Tussenevaluatie Praktijk 2 10 uur: Evaluatie Praktijk 2

* Educatieve Master: Min. 20 uur, mits bij afronding van Praktijk 1 en 2 in totaal min. 40 uur zelf lesgeven in de onderbouw heeft plaatsgevonden!

STUDIELAST CORONA	Praktijk 1: 17 EC = 476 uur (1 EC = 28 uur, dus 17x28 uur)	Praktijk 2: 15 EC = 420 uur (1 EC = 28 uur, dus 15x28 uur)	Praktijk 2 bij verkort traject (16 EC): 8 EC = 224 uur (1 EC =28uur, dus 8x28uur)
STAGE / PRAKTIJKDEEL	<p>Minimaal 120 klascontacturen (waarvan 60 uur zelf lesgeven, waarvan 40* uur in onderbouw):</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelf lesgeven in fysieke context (synchroon): min. 20 uur (waarvan min. 20 uur in onderbouw) Zelf lesgeven in context van afstandsonderwijs: resterende uren tot een maximum van 40 uur. De voorkeur bestaat voor synchroon onderwijs, indien de faciliteiten van de school dit toelaten. 	<p>Minimaal 130 klascontacturen (waarvan 65 uur zelf lesgeven, waarvan 45 uur in bovenbouw)</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelf lesgeven in fysieke context (synchroon): min. 20 uur (waarvan min. 20 uur in bovenbouw) Zelf lesgeven in context van afstandsonderwijs: resterende uren tot een maximum van 45 uur. De voorkeur bestaat voor synchroon onderwijs, indien de faciliteiten van de school dit toelaten. 	<p>Minimaal 70 klascontacturen (waarvan 65 uur zelf lesgeven, waarvan 50 uur in bovenbouw en 15 uur in onderbouw)</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelf lesgeven in fysieke context (synchroon): min. 20 uur (waarvan min. 20 uur in bovenbouw) Zelf lesgeven in context van afstandsonderwijs: resterende uren tot een maximum van 45 uur. De voorkeur bestaat voor synchroon onderwijs, indien de faciliteiten van de school dit toelaten. Lesobservaties (fysieke context of afstandsonderwijs): 5 uur, bij voorkeur synchroon onderwijs in fysieke context.
<p>TOELICHTING: 'Zelf lesgeven': het zelf ontwerpen en faciliteren van onderwijs aan leerlingen in het Voortgezet Onderwijs; dit onderwijs kan de vorm hebben van 'fysiek onderwijs' of 'afstandsonderwijs' (zowel synchroon als asynchroon). 'Klascontacturen': Activiteiten die plaatsvinden in de onderwijspraktijk en waarbij de student in contact staat met leerlingen. Het betreft hier activiteiten waarbij het onderwijs door een ander wordt ontworpen en gefaciliteerd, terwijl de student observeert, surveilleert of assisteert.</p> <p>Wat telt in principe mee voor Praktijk, maar in de categorie van 'klascontacturen': Begeleiden van groepje IIn terwijl BOS/VC (a)synchroon lesgeeft. Bijv. BOS/VC heeft eerder een les/kennisclip opgenomen en deze wordt onder leiding van student door leerlingen bekeken; BOS/VC geeft les op andere locatie en groepje leerlingen volgt de les synchroon (via streamen) thuis of in een ander lokaal onder begeleiding van student, begeleiden van leerlingen in breakout room/klaslokaal tijdens (het verwerken van de) les van BOS/VC, etc. Verder lesobservatie, surveilleren, excursies, huiswerkbegeleiding, etc.</p>			
	240 uur: Lesvoorbereiding en lesevaluatie (o.a. met vakcoach)	195 uur: Lesvoorbereiding en lesevaluatie (o.a. met vakcoach)	104 uur: Lesvoorbereiding en lesevaluatie (o.a. met vakcoach)
	20 uur: Schoolactiviteiten (bijv. Sectievergadering, ouderavond, nakijken)	20 uur: Schoolactiviteiten (bijv. Sectievergadering, ouderavond, nakijken)	-
	25 uur: Activiteiten in kader van ontwikkeldoelen Praktijk (bijv. Voortgangsgesprekken, volgen van specifieke ondersteunende training of module op school/ICLON, intervisie op school, etc.)	25 uur: Activiteiten in kader van ontwikkeldoelen Praktijk (bijv. Voortgangsgesprekken, volgen van specifieke ondersteunende training of module op school/ICLON, intervisie op school, etc.)	-

* Educatieve Master: Min. 20 uur, mits bij afronding van Praktijk 1 en 2 in totaal min. 40 uur zelf lesgeven in de onderbouw heeft plaatsgevonden!

IGLON BIJLAGE 3: Alternatieven bewijslast in kader van Praktijk 1 en 2 (i.v.m. Corona-beperkingen)

In deze bijlage hebben we in het kader van de beoordeling Praktijk 1 en 2 en de verslagen van Supervisie een overzicht gemaakt van haalbare alternatieven om aan te tonen dat men aan de vereiste eindtermen heeft voldaan. De genoemde alternatieven komen *naast* de bestaande opties; al het materiaal dat studenten verzamelen in de reguliere setting blijft uiteraard geldig.

Achtergrond

Sinds juni 2020 zijn de VO-scholen vanwege de corona-maatregelen beperkt open en na de zomervakantie is de beperkte openstelling van de VO-scholen (met een beperkt aantal lessen op locatie en met kleine groepen leerlingen) grotendeels is opgeheven. Echter, door een nieuwe uitbraak van het virus worden de beperkingen in meerdere of mindere mate weer van kracht. We hebben de afgelopen maanden gemerkt dat de situatie per student/per school sterk verschilt, maar dat studenten gelukkig meestal wel aan de slag kunnen met het ontwikkelen en verzorgen van afstandsonderwijs (synchroon/asynchroon). Vanwege die variatie per school zal al het bewijsmateriaal gezien moeten worden in het licht van de (on)mogelijkheden van de betreffende stageplaats en zal dus in overleg tussen student en supervisor maatwerk moeten worden geboden waar het het praktijkdeel betreft. In dit kader is het tripartiet oriëntatiegesprek aan het begin van de praktijkperiode in het leven geroepen, mocht de verwachting bestaan dat de student door de restricties op school niet aan de gestelde eisen van het praktijkdeel van de opleiding kan voldoen. Aan dit tripartiet gesprek nemen supervisor, student, schoolopleider (en bij voorkeur werkplekbegeleider) deel; de (on)mogelijkheden van de betreffende stageplaats worden geïnventariseerd en de gemaakte afspraken worden vastgelegd in een individueel Praktijkplan. Zie verder de *Richtlijnen Praktijk 1 en 2 in Coronatijd, punt 4* en Bijlage 1).

Toelichting bij de alternatieven

- Voor de 360-graden feedback voor Praktijk 1 en 2 wordt o.a. een lesobservatie (klasobservatieformulier) en een VIL + analyse (afgenomen in twee klassen) gevraagd. Wat betreft de lesobservatie zou het meekijken van de schoolopleider/werkplekbegeleider met online lessen (synchroon afstandsonderwijs) een prominenter plaats kunnen krijgen. In plaats van een fysiek of online lesbezoek kan ook feedback gegeven worden op een videofragment. Indien de VIL niet afgenomen kan worden of geen valide beeld verkregen kan worden van een interactiepatroon tussen leraar en leerlingen dat in de loop van een aantal weken is ontstaan (bijvoorbeeld omdat een student 'invalwerk' verricht en klassen slechts een enkele keer ziet), kan de VIL vervangen worden door een ander instrument dat inzicht geeft in de interactie tussen leraar en leerlingen. Als alternatief voor de VIL kan dan gedacht worden aan gerichte feedback van leerlingen op het docentgedrag, bijvoorbeeld verkregen via een korte vragenlijst of andere feedbackinstrumenten. Belangrijk is dat de student in die gevallen in minimaal 4 verschillende groepen/groepjes leerlingen gericht feedback vraagt over de interactie tussen hem/haar en de leerlingen.
- Bij de Tussenevaluatie Praktijk 1 en 2 (verslagen in het kader van Supervisie) worden o.a. videofragmenten gevraagd. Dat kan lastig zijn, ook vanwege AVG-perikelen. Daarom zou ook hier het meekijken van de supervisor, schoolopleider/werkplekbegeleider of vakdidacticus met online lessen een prominenter plaats kunnen krijgen. Zoals eerder aangegeven, geldt dat ook voor de gevraagde lesobservaties/lesbezoeken van de supervisor, schoolopleider en/of werkplekbegeleider. Verder kan het helpen als studenten aan hun schoolopleider en/of werkplekbegeleider vragen om kort de stand van zaken op papier te zetten en zo een tussenbeoordeling op te stellen. Dat kan in de vorm van een sterkte-zwakke-analyse: wat gaat er

IGLON BIJLAGE 3: Alternatieven bewijslast in kader van Praktijk 1 en 2 (i.v.m. Corona-beperkingen)

al goed en waar zitten groeimogelijkheden? Studenten kunnen in hun Tussenevaluatie Praktijk 1 en 2 reflecteren op deze tussenbeoordeling en de belangrijkste observaties samenvatten in vuistregels en voornemens voor de komende periode.

- **Rol Regisseur:** Bij deze rol moeten studenten o.a. aantonen dat zij effectief zijn in hun communicatie en interactie, dat zij de leiding nemen (o.a. normen en regels stellen en handhaven) en structuur bieden. Als iemand niet fysiek voor de klas staat, maar via afstandsonderwijs lesgeeft, dan kan aanvullende bewijslast zijn:
 - videofragmenten waarin interactie met de klas zichtbaar is, normen/regels gesteld en gehandhaafd worden, sprake is van volledige instructie, etc;
 - gerichte vragenlijst aan leerlingen (met kanttekening dat sommige scholen huiverig zijn om leerlingen te overvragen omdat alles nu al online moet);
 - analyse van communicatieprocessen met leerlingen waarin fysiek onderwijs vergeleken wordt met online afstandsonderwijs (synchroon/asynchroon)
- **Rol Vakdidacticus:** Bij deze rol gaat het o.a. om het verzorgen van goed vakonderwijs. Het kan zijn dat in deze situatie soms de nadruk in de uitwerking van de les/lessenserie iets meer komt te liggen op het ontwerp, oftewel een goede voorbereiding en de onderbouwing daarvan, dan op de analyse van de uitvoering. Belangrijk is dat hierover wordt afgestemd met de supervisor en werkplekbegeleider (eventueel in samenspraak met de vakdidacticus). Daarnaast gaat het bij deze rol om het inzetten van gevarieerde en activerende werkvormen. Het kan een hele uitdaging zijn om activerende werkvormen goed in te zetten bij online onderwijs, terwijl activerende werkvormen juist bij online onderwijs belangrijk zijn. Om dit te illustreren kunnen videofragmenten van gevarieerde en activerende werkvormen als bewijslast fungeren. Verder kan ook gedacht worden aan een uitgewerkte activerende werkvorm met feedback van de werkplekbegeleider, schoolopleider, vakdidacticus, medestudenten of andere collega's. Ten slotte worstelen veel scholen met een goede vormgeving van online toetsen. Daarom is bij online onderwijs aandacht voor formatieve toetsing en reflectie daarop zeer waardevol. Daarbij kan ook gedacht worden aan het inzetten van interactieve tools (zoals Kahoot/Socrative), of downloads van resultaten met een reflectie van de mogelijkheden/beperkingen daarop. Als het gaat om toetsanalyse, kan een zelfontworpen online toets hiervoor geschikt zijn.
- **Rol Pedagoog:** Bij deze rol moet de student aantonen dat hij/zij in staat is om een positief leerklimaat te bewerkstelligen, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen tussen leerlingen (vanuit de verschillende ontwikkelingsgebieden) en oog voor de persoonsvorming van de leerling. Als alternatieve bewijslast kunnen verslagen en/of video-/audio-opnamen uit de (online) klas en/of individuele gesprekken aangeleverd worden, een handreikings-mindmap met concrete handelingsadviezen voor instructie en verwerking van de leerstof (rekening houdend met individuele kenmerken van leerlingen). Verder kan gedacht worden aan videofragmenten, die geanalyseerd worden vanuit de pedagogische theorie en een eigen pedagogische visie.
- **Rol Lid van Schoolorganisatie:** Bij deze rol gaat het om zichtbaar zijn in de schoolorganisatie en deelnemen aan activiteiten in de vaksectie en in de breedte van de school. Hier kan bijvoorbeeld gedacht worden aan notulen, aantekeningen of printscreens van bijdragen aan chatgesprekken of online vergaderingen; een overzicht van bijeenkomsten waar men aan deelgenomen heeft (o.a. oudergesprekken, etc.); feedback van twee verschillende bronnen uit de school (anders dan de schoolopleider/werkplekbegeleider) over de samenwerking binnen de schoolorganisatie.
- **Rol Professional:** Bij deze rol gaat het o.a. om het ontvangen en verwerken van feedback, het monitoren van de eigen ontwikkeling, het gebruik van bronnen en het ontwikkelen van een

IGLON BIJLAGE 3: Alternatieven bewijslast in kader van Praktijk 1 en 2 (i.v.m. Corona-beperkingen)

professionele identiteit. Als alternatieve bewijslast kunnen video-/audio opnamen aangeleverd worden van feedbackgesprekken, waarbij de student een analyse heeft gemaakt van de feedback over langere tijd (gekoppeld aan de gemaakte vorderingen), twee lesontwerpen analyseert (a.d.h.v. 'laddering') uitmondend in een overzicht van belangrijkste vorderingen en ontwikkelingspunten gekoppeld aan verkregen feedback, de eigen leerpatronen typeert, etc.